

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Świdnicy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący **SSR Magdalena Piątkowska**

Protokolant: Katarzyna Zych

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 stycznia 2016 roku w Ś.

sprawy z powództwa **M. K., P. T., T. W., A. U. i J. A.**

przeciwko (...) Spółka z o.o. w K.

o ryczałt za noclegi w podróży służbowej

I powództwa oddala

II zasądza od powoda M. K., P. T., T. W. i J. A. na rzecz strony pozwanej (...) Spółka z o.o. w K. kwoty po 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego

III zasądza od powoda A. U. na rzecz strony pozwanej (...) Spółka z o.o. w K. kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

UZASADNIENIE

Niniejsza sprawa ostatecznie objęła pozwy przeciwko tej samej stronie pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. :

- M. K. o zapłatę kwoty (...) z tytułu należności za niewypłacone pracownikowi ryczałty za noclegi od dnia (...)wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w sposób wskazany szczegółowo w pozwie,

- P. T. o zapłatę kwoty (...) z tytułu należności za niewypłacone pracownikowi ryczałty za noclegi od dnia (...)wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w sposób wskazany szczegółowo w pozwie,

- T. W. o zapłatę kwoty (...) (stanowiącej część z należnej powodowi kwocie (...)) z tytułu należności za niewypłacone pracownikowi ryczałty za noclegi od dnia (...) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w sposób wskazany szczegółowo w pozwie,

- A. U. o zapłatę kwoty (...) z tytułu należności za niewypłacone pracownikowi ryczałty za noclegi od dnia (...)wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w sposób wskazany szczegółowo w pozwie,

- J. A. o zapłatę kwoty (...) z tytułu należności za niewypłacone pracownikowi ryczałty za noclegi od dnia (...) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w sposób wskazany szczegółowo w pozwie

W uzasadnieniu powodowie wskazywali, że będąc zatrudnieni u strony pozwanej jako kierowcy samochodów ciężarowych wykonywali zadania służbowe poza granicami kraju, wyjeżdżając głównie do krajów Europy Zachodniej. Z tytułu tych wyjazdów służbowych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w

państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, powodom należą się ryczałty za noclegi, które spędzali oni w kabinie pojazdów. Jak podnosili za wskazanym rozporządzeniem za nocleg podczas podróży zagranicznej, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu określonego w poszczególnych państwach. Należności tych powodowie nigdy nie otrzymali. Przysługiwanie dochodzonych należności znajduje potwierdzenie w stanowisku Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale składu 7 sędziów z dnia 12 czerwca 2014 r., potwierdzonym następnie w uchwale z dnia 7.10.2014 r., I PZP 3/14.

W odpowiedziach na pozwy strona pozwana (...) sp. z o.o z siedzibą w K. wniosła o oddalenie wszystkich powództw oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniach wskazała, że ryczałt za noclegi nie przysługuje w razie zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu. Strona pozwana zapewniała zaś takie noclegi w odpowiednio do tego przygotowanej części sypialnej pojazdu, którym pracownik wykonywał przejazd. Z tego tytułu poniósł koszty w wysokości ponad 16 000 euro za poszczególny pojazd. Powodowie nie zgłaszali nigdy żadnych uwag co do zapewnienia noclegów, co oznacza że uznali miejsca do spania w kabinie za odpowiednie. Powodowie nie ponosili żadnych kosztów noclegów poza granicami kraju, tymczasem ryczałt za nocleg ma charakter świadczenia ekwiwalentnego należnego pracownikowi za faktycznie poniesione koszty noclegu poza kabiną pojazdu i tylko w sytuacji, gdy kierowca faktycznie nie korzystał z noclegów w kabinie. Podniosła nadto, że brak jest wyjaśnienia, w jaki sposób zostały wyliczone wysokości dochodzonych w pozwach kwot. Nie jest możliwe stwierdzenie czy rzeczywiście i ewentualnie ile razy powodowie we wskazanych okresach nocowali w kabinach samochodowych i w jakich państwach te noclegi się odbywały.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. K. zatrudniony był w (...) sp. z o.o. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od (...) na stanowisku kierowca samochodu ciężarowego w transporcie krajowym i międzynarodowym.

Dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 32, świadectwo pracy – k. 9.

Powód P. T. zatrudniony był w (...) sp. z o.o. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od (...) na stanowisku kierowca samochodu ciężarowego w transporcie krajowym i międzynarodowym.

Dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 70, świadectwo pracy – k. 49.

Powód T. W. zatrudniony był w (...) sp. z o.o. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od (...) na stanowisku kierowca samochodu ciężarowego w transporcie krajowym i międzynarodowym.

Dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 112, świadectwo pracy – k. 89.

Powód A. U. zatrudniony był w (...) sp. z o.o. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od (...). na stanowisku kierowca samochodu ciężarowego w transporcie krajowym i międzynarodowym.

Dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 153, świadectwo pracy – k. 131.

Powód J. A. zatrudniony był w (...) sp. z o.o. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od (...)r. na stanowisku kierowca samochodu ciężarowego w transporcie krajowym i międzynarodowym.

Dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 194, świadectwo pracy – k. 171.

Powodowie w ramach zatrudnienia u strony pozwanej odbywali podróże do krajów Europy Zachodniej, przede wszystkim do Niemiec, W., Francji, Belgii, Holandii, Czech, nieco rzadziej zaś do Hiszpanii i Portugalii. Wyjazdy za granicę trwały zwykle kilka dni, najdłużej zaś dwa tygodnie (do Hiszpanii i Portugalii). Średnio w ciągu miesiąca powodowie byli w podróży powyżej 20 dni.

Bezsporne.

Samochody ciężarowe, którymi powodowie odbywali podróże poza granice kraju, to samochody marki (...), (...), V.-nowe, w dobrym stanie technicznym. We wszystkich znajdowały się homologowane kabiny przystosowane do noclegu, wyposażone w dwie leżanki (dla dwóch kierowców), lodówki, klimatyzację i ogrzewanie działające niezależnie od pracy silnika samochodu. Postoje samochodów odbywały się na tzw. parkingach bezpiecznych.

Bezsporne.

Powodowie w trakcie wyjazdów za granicę nigdy nie korzystali z usług hotelowych, spali zawsze w kabinach samochodów ciężarowych, nie ponosili żadnych kosztów noclegów. Nigdy nie zgłaszali uwag stronie pozwanej co do warunków noclegów w kabinie samochodowej. Nie otrzymywali ryczałtów za noclegi.

Bezsporne.

W niektórych miejscowościach, gdzie odbywały się transporty u strony pozwanej kierowcy mogli korzystać z zaplecza socjalnego koncernu R. (...). Zaplecze to dawało możliwość nieodpłatnego korzystania z toalet, natrysków oraz nadzorowanych miejsc parkingowych. Na terenie zakładów (...) znajdowały się także kantyna oferująca odpłatne posiłki oraz napoje.

Dowód: pismo (...) sp. z o.o. z dnia (...) – k. 587.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd zważył:

Powództwa podlegały oddaleniu.

Pomimo przeprowadzenia szerokiego postępowania dowodowego, ustalenia faktyczne, które były istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, nie były między stronami sporne. Bezsporne było bowiem, iż powodowie byli zatrudnieni u strony pozwanej jako kierowcy, wyjeżdżali w trasy do krajów Europy Zachodniej, w trakcie tych wyjazdów spali w kabinach samochodowych i nie korzystali z usług hotelowych.

W tak ustalonym stanie faktycznym powództwa nie mogły zostać uwzględnione.

Roszczenia o wypłatę ryczałtów za noclegi powodowie oparli na przepisach § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (obecnie nie obowiązujący) oraz § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Zgodnie z § 9 uchylonego rozporządzenia (znajdującego jednak zastosowanie w niniejszej sprawie z uwagi na okresy zatrudnienia powodów): „Za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia (ust. 1). W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu (ust. 2). Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg (ust. 4). Analogiczna norma prawna znajduje się w § 16 rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2013 r.

Chociaż rozporządzenia te, wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 77(5) § 2 kp, dotyczą należności przysługujących pracownikom zatrudnionym w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, to stosuje się do kierowców wykonujących przewóz drogowy na mocy odesłania zawartego w art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców.

Powodowie powoływali się nadto na uchwałę Sądu Najwyższego podjętą w składzie 7 sędziów z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, której teza brzmi: „Zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie

stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.), co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy." Teza ta została następnie potwierdzona w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 r., I PZP 3/14. W uchwale z 12 czerwca 2014 r. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że pojęcia "odpowiednie miejsce do spania" i "bezpłatny nocleg" nie mogą być utożsamiane (zamiennie traktowane). Zasadniczo pracodawca odnosi pojęcie "noclegu" do usługi hotelarskiej, która obejmuje szerszy zakres świadczeń niż tylko udostępnienie "miejsca do spania", w szczególności możliwość skorzystania z toalety, prysznic, przygotowania gorących napojów itp. W rezultacie Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że „zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06; natomiast nie oznacza zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. Taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia.”

Sąd w obecnym składzie w pełni podziela zacytowaną tezę uchwały Sądu Najwyższego jak również jej argumentację. Wskazać należy, że nocleg pracownika w hotelu jest optymalnym rodzajem wypoczynku dobowego pozwalającym na właściwą regenerację sił fizycznych i psychicznych przed kontynuowaniem pracy. Zapewnienie odpowiedniego miejsca do spania w kabinie nie oznacza zapewnienia bezpłatnego noclegu. To ostatnie pojęcie obejmuje bowiem szerszy zakres świadczeń niż tylko udostępnienie "miejsca do spania". Nie wynika stąd jednak, że roszczenia powodów o wypłatę ryczałtu za noclegi w trakcie podróży służbowych są zasadne, skoro bezsporne jest że nie ponieśli oni żadnych kosztów takich noclegów.

Stosownie zaś do przepisów cytowanych rozporządzeń – ryczałt - zgodnie z literalną wykładnią - przysługuje temu pracownikowi, który poniósł koszty związane z noclegiem, zaś nie posiada rachunku; jest to więc zwrot poniesionych kosztów, lecz w kwocie ryczałtowanej. W ocenie Sądu ryczałt za nocleg ma charakter świadczenia ekwiwalentnego należnego pracownikowi za poniesione faktycznie koszty noclegu poza kabiną pojazdu i tylko w sytuacji, gdy kierowca faktycznie nie korzystał z noclegów w kabinie. Ryczałt nie spełnia zaś funkcji odszkodowania czy zadośćuczynienia.

Taki charakter ryczałtu za nocleg wynika także z argumentacji Sądu Najwyższego zawartej w uchwale z 12 czerwca 2014 r. Jak wskazał Sąd Najwyższy istota "ryczałtu" jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu - która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez pracodawcę - pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998 r., I PKN 392/98).

Z powyższego wynika, że w razie nie poniesienia jakichkolwiek kosztów noclegów w podróży służbowej, ryczałt za nocleg nie przysługuje. A zatem skoro powodowie takich kosztów nie ponieśli, to powództwa należało oddalić.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc stosując zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy. Powodowie, jako strona przegrywająca sprawę, powinni ponieść koszty wydatkowane przez stronę pozwaną, które ograniczyły się do kosztów zastępstwa procesowego. Koszty te, należne od powodów M. K., P. T., T. W. oraz J. A., wyniosły po 2 400 zł, jako że wartości przedmiotu sporów w powództwach wytoczonych przez tych powodów wahały się pomiędzy 10 000 zł a 50 000 zł (§ 6 pkt 5 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu). Natomiast koszty zastępstwa zasądzone od powoda A. U. wyniosły 1 200 zł, gdyż w tym przypadku wartość przedmiotu sporu nie przekraczała 10 000 zł (§ 6 pkt 4 wskazanego rozporządzenia). Nie było przy tym podstaw, aby zasądzone stawki minimalne pomniejszyć do 75%, stosownie do § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, bo przedmiotem powództw nie były roszczenia wymienione w tym przepisie.